

Tietoisku! Uudet turvallisuuslupaa vaativat toiminnot

Hanna Tuovinen

Korkea-aktiivisten lähteiden kuljetukset

- Säteilyturvakeskus keskittyy valvonnassaan riskimerkityksen kannalta merkittävimpiin toimijoihin ja kohteisiin (graded approach).
- Näin ollen turvallisuuslupaa ei tarvita radioaktiivisten aineiden kuljetukseen lukuun ottamatta korkea-aktiivisten umpilähteiden maantie- tai raidekuljetusta (Säteilylaki, 7. luku, 49§).
- Säteilylähteen kuljetuksen suorittajan on ilmoitettava Säteilyturvakeskukselle turvallisuuslupaa edellyttävästä säteilylähteen kuljetuksesta ennen kuljetukseen ryhtymistä tai säteilylähteen saapumista Suomeen.
- Kuljetuksesta ilmoitetaan ennen kuljetustapahtumaa Säteilyturvakeskuksen internet-sivuilla olevalla lomakkeella tai muulla tavoin. Tarkemmat tiedot ilmoitusmenettelystä annetaan määräyksessä.

Turvallisuuslupahakemuksessa on esitettävä (säteilylaki 51 §):

- tiedot turvallisuusluvan hakijasta;
- toiminnan tarkoitus ja tiedot toiminnan harjoittamispaikasta;
- säteilytoiminnan johtamisjärjestelmä;
- säteilyturvallisuusasiantuntijan ja säteilyturvallisuusvastaavan kelpoisuutta osoittavat todistukset;
- säteilytoiminnan turvallisuusarvio;
- suunnitelma turvajärjestelyistä;
- (tiedot säteilylähteistä, niihin liittyvistä laitteista ja suojauksista)
- toiminnassa noudatettavat laadunvarmistuksen menettelyt;
- muut toiminnan turvallisuuden kannalta merkitykselliset tiedot.

- Radioaktiivisten aineiden maantie –ja raidekuljetuksissa säteilyturvallisuusasiantuntijalla on oltava vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain (719/1994) 10 c §:n 2 momentissa tarkoitettu turvallisuusneuvonantajan todistus (Säteilylaki 6 luku 37 §).
- Radioaktiivisten aineiden maantie- ja raidekuljetuksissa säteilyturvallisuusvastaavana voi kuitenkin toimia henkilö, jolla on vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain 10 c §:n 2 momentissa tarkoitettu turvallisuusneuvonantajan todistus (Säteilylaki 6 luku 41 §).

That's a fail, huh?

- VAK-lain säteilysojeluohjelma täydennettynä uuden säteilylain vaatimuksilla vastaa uuden säteilylain mukaista turvallisuusarviota.

Säteilysojeluohjelmassa on esitettävä toteutettavat toimenpiteet radioaktiivisten aineiden kuljetuksesta ja tilapäisestä säilytyksestä aiheutuvan säteilyaltistuksen estämiseksi ja rajoittamiseksi. Nämä toimenpiteet on suhteutettava säteilyaltistuksen määrään ja todennäköisyyteen. Ennen kuljetus- tai säilytystoimintaan ryhtymistä säteilysojeluohjelma on toimitettava tiedoksi Säteilyturvakeskukselle. (Valtioneuvoston asetus vaarallisten aineiden kuljetuksesta tiellä 194/2002)

- VAK-lain johtamisjärjestelmä täydennettynä uuden säteilylain vaatimuksilla vastaa uuden säteilylain mukaista johtamisjärjestelmää.

Edellä 2 momentissa tarkoitetun johtamisjärjestelmän tulee perustua sellaisiin vaatimuksiin tai ohjeisiin, joita Säteilyturvakeskus pitää hyväksyttävänä. Johtamisjärjestelmän tulee olla Säteilyturvakeskuksen saatavilla. (Valtioneuvoston asetus vaarallisten aineiden kuljetuksesta tiellä 194/2002)

- **Tarkemmat tiedot johtamisjärjestelmästä ja säteilysojeluohjelmasta esitetään STUK-ohjeessa.**

Ilmoituksessa esitetään seuraavat tiedot:

- toiminnanharjoittajan turvallisuusluvan numero, nimi, ilmoittajan nimi, kuljettajan yhteystiedot kuljetuksen aikana;
- kuvaus kuljetuksesta (kuljetuksen ajankohta, UN-numero, kollin tyyppi, kuljetusmuoto, reitti, lähettäjä ja vastaanottaja);
- tiedot korkea-aktiivisesta säteilylähteestä (umpilähteen yksilöivä tunnus, radionuklidi, aktiivisuus, aktiivisuuden määrittämispäivämäärä, kemiallinen ja fysikaalinen muoto)
- muut kuljetukseen liittyvät viranomaishyväksynät (koodit kollin hyväksyntätodistuksesta, tai erityismuotosertifikaatista)

Romumetallitoimijat

- Toimintaan, jossa toistuvasti käsitellään tai varastoidaan orpoja lähteitä, on oltava turvallisuuslupa.
- Mikäli orpoja lähteitä käsitellään oletettavasti vähintään yksi kolmen vuoden aikajänteellä tai vastaanotettu romumetallimäärä ylittää 350 000 tonnia vuodessa, toiminnan voidaan katsoa olevan toistuvaa.

- Turvallisuuslupahakemuksessa on esitettävä toiminnan laadun ja laajuuden mukaan toiminnasta ja sen harjoittamispaikasta:
 - kuvaus toiminnasta ja sen tarkoituksesta;
 - toiminnan harjoittamispaikan katuosoite tai muu vastaava harjoittamispaikan sijainnin yksilöivä tieto;
 - toiminnan harjoittamispaikan alueista ja tiloista kuvat tai piirrokset, joihin on merkitty alueiden ja tilojen käyttötarkoitukset, säteilylähteiden sijainnit, valvonta- ja tarkkailualueet, rakenteelliset suojaukset, kulkureitit sekä varojärjestelmien, kiinteiden säteilyvalvontamittareiden ja kulunvalvontapisteiden sijainti.

Hakemuksessa on esitettävä toiminnan laadun ja laajuuden mukaisesti turvallisuusjärjestelyistä ja turvajärjestelyistä:

- turvallisuusarvio;
- johtamisjärjestelmästä säteilylain 29 §:n 2 momentissa tarkoitetut tiedot;
- kuvaus säteilyturvallisuuden kannalta keskeisistä toiminnan eri työvaiheista ja niissä noudatettavista menettelyistä (mm. säteilyportit);
- suunnitelma säteilyturvallisuuspoikkeamien varalta;
- tekniset tiedot, jotka osoittavat säteilylähteiden käyttö- ja säilytyspaikkojen täyttävän Säteilyturvakeskuksen asettamat käytönaikaiset turvallisuusvaatimukset;
- säteilytyöntekijöiden luokat ja lukumäärät työntekijäryhmittäin ja tiedot siitä, miten altistusolosuhteiden ja henkilökohtaisen annoksen tarkkailu sekä luokkaan A kuuluvien työntekijöiden terveydentilan seuranta on järjestetty;
- toiminnassa noudatettavat annosrajoitukset;
- turvajärjestelyjä koskeva suunnitelma;
- tiedot toimintaa koskevasta laatujärjestelmästä ja laadunhallinnassa käytettävistä menettelytavoista;
- toiminnasta syntyvien radioaktiivisten jätteiden ja säteilylain 78 §:n 3 momentissa tarkoitettujen jätteiden määrät ja laadut sekä jätteitä koskevat järjestelyt niiden laadun mukaan eriteltynä;
- suunnitelma päästöistä
- selvitys säteilyporteista ja mittareista

- Toiminnanharjoittajan on välittömästi ilmoitettava Säteilyturvakeskukselle, jos sillä on epäily tai tieto orvon lähteen löytymisestä, sulattamisesta tai sen aiheuttamasta merkittävästä kontaminaatiosta.
- Ilmoitusten osalta ei sovelleta VNasetuksen (26 §) mukaista 2 viikon rajaa (SL 86 §), vaan ilmoitus on tehtävä viipymättä.

Lähteestä on ilmoitettava:

- aktiivisuus ja aktiivisuuden määrittäminen (mikäli tiedossa);
- mikäli lähteen tarkka aktiivisuus ei ole tiedossa, arvio aktiivisuudesta;
- valmistajan antama umpilähteen yksilöivä tunnus (mikäli helposti nähtävillä);
- kuvaus materiaalista
- orvon lähteen käsittelysuunnitelma
- mikäli lähde on sulatettu, syntyneen jätteen määrä ja aktiivisuuspitoisuus
- arvio lähteen alkuperästä

Muita

- Lentotoiminta
- Luonnonsäteily
- Ionisoimaton säteily